

TAHAP KEUSAHAWANAN DALAM GERAKAN KOPERASI DI MALAYSIA

**NORWATIM ABD. LATIFF
MOHD RASYDI ABD RASHID
SURAYA HUSIN
AYU DIANA AWANG
MOHD NUSI ABDUL RAHMAN**

**MOHAMED DAHLAN IBRAHIM
ABDUL AZIZ ABDUL LATIF
GHAZALI AHMAD
MOHD RAFI YAACOB**

FEBRUARI 2011

RINGKASAN EKSEKUTIF

Penyelidikan Tahap Keusahawanan Dalam Gerakan Koperasi di Malaysia bertujuan untuk mengkaji kedudukan koperasi dalam bidang keusahawanan. Berdasarkan statistik, sumbangan sektor koperasi kepada KDNK nasional sangat rendah berbanding dengan negara-negara lain. Koperasi juga sering dikaitkan dengan masalah-masalah seperti ketidaktelusan tadbir urus, pengurusan yang tidak profesional, kurang berani mengambil risiko, kurang keupayaan membuat keputusan dengan pantas, kurang berinovasi, lambat mengambil peluang, kurang cekap mengurus sumber dan amalan pembudayaan keusahawanan di kalangan anggota koperasi yang rendah. Objektif utama penyelidikan ini adalah untuk mengenal pasti tahap keusahawanan dalam koperasi. Hasil daripada penemuan penyelidikan ini akan dijadikan asas untuk membentuk strategi bagi membantu sektor koperasi mencapai tahap keusahawanan yang lebih tinggi. Penyelidikan ini juga bertujuan untuk membina tipologi koperasi mengikut keusahawanan serta melihat hubungan tahap keusahawanan koperasi dengan faktor demografi koperasi.

Penyelidikan ini melibatkan 500 responden yang dipilih berdasarkan kepada populasi keseluruhan koperasi iaitu 2963 buah koperasi (kecuali perbankan dan sekolah).

Pemilihan ini berdasarkan koperasi yang berdaftar sebelum tahun 2005 meliputi seluruh negeri di Malaysia. Sebanyak 465 buah koperasi telah memberi maklum balas atau 93 peratus daripada keseluruhan responden. Pensampelan dilakukan dengan pengelasan koperasi mengikut tujuh fungsi iaitu kredit/kewangan, perladangan, perumahan/pembinaan, perindustrian, pengguna, pengangkutan dan perkhidmatan. Berdasarkan pengelasan fungsi tersebut, koperasi di strata mengikut zon iaitu zon Utara, Selatan, Timur, Tengah, Sabah dan Sarawak.

Kumpulan penyelidik telah menjalankan temu bual kumpulan fokus bagi mendapatkan input awal dan isu-isu berkaitan dengan keusahawanan koperasi. Isu-isu yang dibangkitkan semasa sesi temu bual kumpulan fokus ini penting bagi membangunkan borang soal selidik yang digunakan sebagai instrumen utama bagi kutipan data. Borang soal-selidik yang telah dibangunkan diuji dengan dua kajian rintis. Responden yang dipilih terdiri daripada ahli lembaga koperasi, setiausaha, bendahari, pengurus dan penolong pengurus koperasi di sekitar Lembah Klang. Borang soal selidik diperhalusi selepas maklum balas daripada responden hasil daripada kajian rintis. Angkubah-angkubah keusahawanan yang terkandung dalam borang soal selidik iaitu inovasi, hala tuju, pengambilan risiko, keupayaan mengenal pasti peluang, kecekapan pengurusan sumber, pengiktirafan, pengantarabangsaan, pembudayaan keusahawanan dan keberkesanan pengurusan. Proses pengumpulan data dilakukan secara temu duga bersemuka oleh enumerator dengan menggunakan borang soal selidik.

Secara umumnya, dapatan kajian mendapati aktiviti kredit masih merupakan aktiviti utama koperasi dengan mendahului aktiviti lain iaitu 37.9 peratus, diikuti dengan pengguna dan aktiviti perkhidmatan iaitu 27.6 peratus. Aktiviti perindustrian yang mampu mewujudkan nilai tambah dan peluang-peluang pekerjaan hanya melibatkan 3.9 peratus daripada jumlah koperasi seluruhnya. Koperasi kemungkinan mengalami masalah modal atau kurang berani menanggung risiko untuk menceburi bidang-bidang baru yang lain. Kenyataan ini dapat disokong dengan 77 peratus koperasi adalah bersaiz kecil dengan jumlah saham kurang daripada RM1 juta. Jumlah saham yang bersaiz kecil ini ada kaitan dengan saham minimum yang ditetapkan oleh koperasi kepada anggota-anggota mereka. Didapati 74 peratus koperasi mengenakan saham minimum kurang daripada RM100 kepada anggota. Dapatan kajian juga menunjukkan 59.4 peratus daripada jumlah koperasi mempunyai anggota kurang daripada 500 orang.

Jika dilihat dari aspek profil pengurus pula, didapati 45.5 peratus daripada mereka berumur lebih daripada 50 tahun dengan pengalaman kerja melebihi 6 tahun. Sebahagian besar daripada mereka mempunyai pendidikan di peringkat Diploma/STPM (25.9%) dan Sarjana Muda (21.6%).

Dalam kajian ini, analisis dan perkaitan antara angkubah-angkubah berkaitan juga dilaksanakan. Setiap angkubah keusahawanan yang telah dianalisis menunjukkan skor yang berbeza. Berdasarkan angkubah-angkubah tersebut tiga tahap tipologi keusahawanan, iaitu rendah, sederhana dan tinggi telah dibentuk. Didapati majoriti koperasi masih berada di tahap keusahawanan rendah (54%), tahap keusahawanan sederhana (40.4%) manakala tahap keusahawanan tinggi (5.6%).

Kumpulan penyelidik menyediakan carta radar yang menunjukkan secara grafik perbandingan tahap keusahawanan dalam koperasi. Secara keseluruhannya, ia jelas menggambarkan bahawa tahap keusahawanan dalam koperasi adalah rendah. Analisis jadual silang yang disediakan juga menunjukkan penemuan yang konsisten.

Cadangan penyelesaian adalah berdasarkan tujuh strategi yang memungkinkan tahap keusahawanan rendah dan sederhana bergerak ke arah tahap keusahawanan tinggi. Tujuh strategi tersebut ialah menerapkan ciri-ciri keusahawanan dalam koperasi; meningkatkan kemahiran pengurusan dan teknikal di kalangan ALK, pengurusan dan pekerja; mewujudkan golongan usahawan di kalangan anggota koperasi; menjadikan koperasi sebagai badan pemarkas; mewujudkan sistem sokongan (*support system*) dalam meningkatkan prestasi koperasi sebagai organisasi yang bercirikan keusahawanan; mewujudkan Pusat Sehati R&D Koperasi; dan menggalakkan aktiviti pengantarabangsaan. Walau bagaimanapun terdapat beberapa aktiviti di dalam strategi-strategi tertentu tidak dicadangkan bagi koperasi pada tahap rendah untuk melaksanakannya. Sebagai contoh aktiviti pengantarabangsaan, pewujudan golongan usahawan dan badan pemarkas serta R&D hanya sesuai dijalankan oleh koperasi terpilih pada tahap keusahawanan tinggi dan sederhana.

Penyelidikan juga berjaya membentuk model Model Keusahawanan Koperasi Tahap Tinggi (MKKTT) yang memberi gambaran bahawa tahap keusahawanan tinggi dalam

koperasi dapat dicapai sekiranya strategi-strategi yang dicadangkan dapat dilaksanakan dengan baik serta mendapat sokongan daripada agensi-agensi masih lagi diperlukan. Penyelidik juga mencadangkan satu penarafan bintang (*star rating*) diadakan untuk menunjukkan status keusahawanan koperasi dan pengiktirafan diberikan kepada koperasi yang berada pada tahap keusahawanan tinggi.

Seterusnya, beberapa cadangan penyelidikan akan datang disyorkan untuk melihat tahap-tahap keusahawanan koperasi di kalangan seratus koperasi terbaik. Kajian berkaitan dengan pengantarabangsaan, pengambilan risiko dan ciri-ciri kepimpinan transformasi juga disyorkan. Cadangan tambahan kepada aspek metodologi iaitu melibatkan gabungan yang lebih seimbang antara kaedah kuantitatif dan kualitatif juga diketengahkan.